Lubomír Machala

Skupiny, sborníky, časopisy české nezavedené literatury posledních let

V českém literárním prostředí sehrávaly tradičně významnou roli nejrůznější skupiny nebo autorské okruhy, a to i po únoru 1948. Až léta normalizace jako by tendenci literátů vytvářet užší společenství tmelená určitým programem či poetikou zcela paralyzovala. Naštěstí tomu tak bylo jen na oficiální scéně a ani zde ne úplně.

Část divadelníků známých především z filmu Pražská 5 či z představení divadla Sklep spolu s dalšími přáteli vytvořili koncem osmdesátých let skupinu Kvašňák nesoucí stejný název jako jimi vydávaný „magazín pro pohodičku". Ten byl vlastně pokračováním (byť do jisté míry polemickým) původně studentského samizdatového časopisu Dolmen (v první polovině osmdesátých let vyšlo jedenáct čísel, do kterých kromě jiných přispívali Štěpán a Tomáš Kafkovi nebo Ewald Murrer a Luděk Marks). Bratři Kafkové po zániku Dolmenu nabídli Davidu Vávrovi spolupráci na novém projektu, jehož předznamenáním se stala společná výstava pražských nezávislých výtvarníků K ROK 1988, konaná na podzim uvedeného roku mj. za účasti bratří Kafkových i D. Vávry. V listopadu se objevilo první číslo Kvašňáku (někdy označovaného pouze Q, jindy také Quašňák). Název odkazoval jak k fotbalové legendě Andreji Kvašňákovi (a tedy sportu, sportovním reportážím), tak k tvůrčímu kvašení. Jeho základními prvky měly být výrazná stylizace, subjektivistické ladění, hledání dokonalého tvaru, stylové čistoty a také humor i hravost.

Samizdatovým způsobem vyšlo ještě druhé číslo (květen 1989), třetí (a poslední) už pak přineslo nově založené Nakladatelství Q v roce 1991. Kromě již zmíněných ústředních postav tvořili „mikroorganismus Q" Jan Boháč, Igor Dřevikovský, Tomáš Machek, Petr Nikl, Jaroslav Pížl, Mojmír Pukl, Jaroslav Róna, Otakar Štětináč Schmidt, Jan Slovák, Pjér la Šéz (vl. jm. Petr Knotek), Lumír Tuček, Petr Turek, Lenka Vychodilová ad. Jména výtvarníků (Machek, Nikl, Pukl, Róna) též signalizují důraz kladený při všech Q aktivitách na výtvarnou stránku. Kvašňáci představovali vlastní tvorbu od konce osmdesátých let také na autorských textových večerech, někteří z nich (např. T. Kafka, P. Nikl, J. Pížl, O. Štětináč Schmid, L. Tuček) dostali samostatnou příležitost v televizním cyklu Smělé verše. Pozoruhodná pak byla paralelní Q prezentace v časopise Host[1] s brněnským Sdružením umělců „Q", které vzniklo v květnu 1969 a jeho členy byli také výtvarníci (např. Bohdan Matal, Václav Zykmund), architekti (Bohuslav Fuchs, Bedřich Rozehnal), spisovatelé a divadelníci (Ludvík Kundera, Bořivoj Srba, Milan Uhde) i hudebníci (Miloslav Ištvan); v současnosti čítá toto sdružení kolem sto dvaceti členů.

Ale vraťme se k pražskému Q okruhu, jehož společné aktivity se během devadesátých let postupně vytrácejí. Jednou z posledních je v roce 1992 almanach Zlatí hadi – zlatě kadí[2]. „Nakladatelství talentovaného slova Q" pak přináší první samostatné knihy Jaroslava Pížla, Tomáše Kafky, Lumíra Tučka, další ze skupiny (např. David Vávra, krátce i Štěpán Kafka) se angažují

1 Q prezentace, Host 1993, č. 5.

2 Zlatí hadi – zlatě kadí. Kvašňákovské mezipatro. Praha, Nakladatelství Q 1992.

v pokusu o exkluzívní raritu: největší časopis na světě nazvaný Raut, ve kterém však pod vedením Aleše Najbrta a Tona Stana převažuje orientace na výtvarné umění.

Určitý protipól kvašňákovského seskupení představuje původně katolicky orientovaná Skupina XXVI, založená na Silvestra 1983 Romanem Szpukem, Pavlem Kukalem a Květou Brožovou-Jankovičovou během setkání křesťanské mládeže pozvané duchovním Markem Šimáčkem na faru do Příchovic. Následovaly další schůzky, na kterých postupně přibývalo účastníků (mj. Bob Fliedr, Marie Dolistová, Veronika Kosmáková, písničkáři Jan Kubín a Martin Vácha). V roce 1985 přišel R. Szpuk s myšlenkou společného almanachu, který nakonec ve strojopisné podobě a pod názvem Křesťanská poezie 1985-1986 obsahoval příspěvky dvaceti pěti autorů. Teprve poté si účastníci příchovických srazů, konaných minimálně čtyřikrát do roka (a od roku 1987 uskutečňovaných i v jiných místech), zvolili název Skupina XXVI. (Číslovka XXVI byla v dřívější diplomatické poště kódem pro Řím a signalizovala tedy jednak základní orientaci okruhu, jednak jeho poněkud konspirativní charakter.) V důsledku tolerance a otevřenosti vnějším podnětům dochází kolem základního jádra skupiny k poměrně značné migraci členů i sympatizantů, což se projevilo mj. tím, že další strojopisný sborník Almanach 1987 přinesl též příspěvky Pavla Kolmačky, Ewalda Murrera ad. z nově se formující skupiny kolem Jiřího Haubra. Spolupráce Skupiny XXVI a Portálu, jak se Haubrův okruh později označoval, vyvrcholila koncem osmdesátých a počátkem devadesátých let několika společnými vystoupeními (např. 13. listopadu 1989 v Rubínu), dalším Almanachem 1989 či cyklem přednášek pořádaných Květou Neradovou; v nové společenské i literární situaci však časem ochabla. V roce 1990, kdy se pod hlavičkou Skupiny XXVI setkávaly už vskutku různorodé osobnosti (např. také Svatava Antošová, Karel Rada nebo Bohuslav Vaněk), se R. Szpuk pokusil formulovat manifest. Ani jedna ze dvou verzí[3] však nebyla přijata, a tak tmelem skupiny zůstala ona setkání, konaná v duchu dvou osnovných premis: antielitářství a tzv. žité poezie, čili praktikování imaginace.

První číslo časopisu Souvislosti (1990) prezentovalo pořad Překračování času, konaný 24. října 1989 ve vyšehradském Novém proboštství jako první veřejné vystoupení skupiny Portál. Z tehdy představených šesti autorů se však členy volného sdružení básníků křesťanské orientace bez formulovaného literárního programu stali pouze Jiří Hauber, Pavel Kolmačka, Pavel Rejchrt a Bohdan Chlíbec, přičemž posledně jmenovaný si podobně jako Ewald Murrer udržoval spíše autonomní pozici. Portál na rozdíl od Skupiny XXVI proklamoval důraz na literární kvality vlastní tvorby, kterou zveřejňoval hlavně na stránkách křesťanské revue Souvislosti (její podobu spoluvytvářeli další příbuzně naladění autoři jako Martin C. Putna či Petr Borkovec) a v časopise Velehrad. Od roku 1993 začínají skupinové aktivity nahrazovat individuální setkání uvedených autorů bez označení skupiny, jakým byl např. večer poezie Pevnina ve tmách v pražských Emauzích (1994).

Jedním z paradoxů společenského a kulturního vývoje posledního zhruba půlstoletí je skutečnost, že surrealismus, jehož vyznavači se před druhou světovou válkou vehementně hlásili k sociální revoluci negující měšťácký kapitalismus, se za režimu zaštítěného levicovými ideály ocitli v nemilosti a publikační izolaci. A tak ačkoliv původní Skupina surrealistů v ČSR, běžněji označovaná jako Surrealistická skupina, pod vedením Vratislava Effenbergera pokračovala v činnosti i po únoru 1948, její aktivity a tvorba byla přístupna pouze nevelkému okruhu zasvěcených. Za ozvěnu zmíněného paradoxu možno považovat fakt, že během osmdesátých let, kdy někteří začínající tvůrci stále intenzivněji hledali opoziční cestu vůči oficiálnímu dění ve společnosti i umění,

---

[3] První zůstala v rukopise, druhá byla publikována - Roman Szpuk: 2. Návrh manifestu skupiny, Iniciály 1993, č. 36.

ocitli se nejednou na pomyslných surrealistických stezkách, aniž by tušili, že se jejich předchůdci v těchto oblastech stále ještě pohybují.

Tři studenti jednoho z brněnských gymnázií (Bruno Solařík, Blažej Ingr a Tomáš Přidal) tak v roce 1987 založili Surrealistický okruh A. I. V., aniž by cokoli tušili o tehdejších počinech pražské Surrealistické skupiny. Vlastní literární pokusy soustředili ve sbornících množených zhruba ve dvaceti kusech, popř. je prezentovali na večerech v galerii K22A. Neměli také tušení, že zhruba ve stejné době se ve Šternberku konstituovala kolem Leonidase Kryvošeje Surrealistická skupina výtvarníků (patřili do ní ještě fotograf Roman Kubík a malíř Pavel Surma), která experimentálně spojovala surrealistickou a veristickou tvůrčí metodu. Oba tyto autorské okruhy se nezávisle na sobě koncem osmdesátých a počátkem devadesátých let kontaktovaly s pražskou Surrealistickou skupinou, jejímž prostřednictvím se poznaly i navzájem. To už v brněnském seskupení nahradil Tomáše Přidala David Jařab, jehož příchod akceleroval mj. promýšlení teoretických postulátů tvorby. Ústředním pojmem se pro Surrealistický okruh A. I. V. stal „modrý humor", určitá varianta černého humoru uplatňovaného pražskými surrealisty, která by měla mít objektivnější charakter. (Přívlastek „modrý" má údajně vyjadřovat do nebe volající drzost vydávat výsledky společné tvorby za humorné.) D. Jařab, studující na Janáčkově Akademii múzických umění, také umožnil prezentování společných textů v brněnském Kabinetu múz (cyklus Penězokazi uváděný v letech 1992-1996). Brněnský okruh ještě rozšířil Roman Telerovský, studující psychologii, který vedle literárních aktivit též kreslí a fotografuje.

Ke spojení slovesného a výtvarného umění došlo i na skupinové úrovni, a to 9. října 1993, kdy mladí brněnští a šternberští surrealisté ustavili Surrealistickou skupinu A. I. V., která od té doby představila tvorbu svých členů (kromě už jmenovaných k nim náleží Kateřina Kubíková, Kateřina Piňosová a Lenka Valachová) na více než deseti společných výstavách. V roce 1995 vyšla také tři čísla jejich časopisu Intervence, redigovaného Bruno Solaříkem. (Na výstavách s novou skupinou participovala občas i pražská Surrealistická skupina a vzájemná časopisecká spolupráce pravděpodobně vyústí ve splynutí Intervence s Analogonem.) Pokračují divadelní prezentace moravských surrealistů: v říjnu 1996 měl v Kabinetu múz premiéru první díl nového cyklu Revize století. Připravuje se rovněž knižní vydání kolektivních textů.

Literární skupina Moderní analfabet se zrodila z podnětu Jaroslava Jablonského a Markéty Hrbkové v roce 1988, a to bez nějaké konkrétnější programové osnovy. Základním pojítkem dosti rozdílných osobností (mj. Jan Beneš [pseud. Emil Hakl], Markéta Hejná, Václav Kahuda, Vladimír Křivánek, Daniel Micka, Vladimír Pavlovič, Oscar Ryba [vl. jm. Ladislav Koštejn], Marek Toman, Jan Ungár, Václav Vokolek ad.) se stalo vydávání revue Moderní analfabet. Její nulté číslo se objevilo díky nakladatelství Artfórum v roce 1990. První číslo však vyšlo až za dva roky a skupinová publikace[4] z roku 1993 už byla vydána Pražskou imaginací s podtitulem „literární sborník sestavený členy stejnojmenného sdružení", přičemž šlo o materiály z plánovaných a nevydaných čísel revue.

Prostor k novým aktivitám objevili členové skupiny Moderní analfabet během roku 1991 v Pant klubu. U jeho zrodu byli literární nadšenci z původně samizdatového časopisu Možnost (od roku 1981 vycházel přibližně šestkrát do roka, po roce 1990 už vyšlo pouze šest čísel). Josef Štogr, Jarmila Štogrová-Doležalová, Kamila Míková aj. využili legislativního zaštítění sdružením Unijazz (organizace navazující na činnost Jazzové sekce) a od 22. listopadu 1990 začali v Praze-Bubenči provozovat literární klub s malou výstavní síní nazvaný Pant klub Unijazz. Zde se prezentovali literáti, divadelníci i výtvarníci jak individuálně, tak ve skupinách a probíhaly zde

4 Moderní analfabet 1993. Literární sborník sestavený členy stejnojmenného sdružení. Praha, Pražská imaginace 1993.

rovněž večery kulturně a umělecky orientovaných časopisů (respektive jejich redakcí), přednášky, hudební večery... Přibližně po dvou letech došlo k vynucenému stěhování a Pant klub Unijazz přijal nabídku „necírkevního řádu" Regula Pragensis působit nadále v jeho břevnovské knihovně. (Od roku 1995 pod zkrácenou hlavičkou Pant klub.) Kromě Moderního analfabetu, jehož večery patří k nejčastějším programovým číslům Pant klubu, se zde představily mj. časopisy Kavárna A.F.F.A., Iniciály, Lázeňský host, Perspektivy, Plivník, Souvislosti, Trans, ze skupin pak Bloudění, Raněná srdce, Skupina XXVI a v neposlední řadě Demi Monde[5].

Seskupení Demi Monde (Polo-Svět) se zformovalo na jedné z akcí pořádaných R. Szpukem, hybatelem Skupiny XXVI. Konkrétně to bylo v létě 1995 ve Vimperku, kde se dali dohromady autoři převážně ze severozápadního pohraničí ovlivnění hlavně atmosférou míst, kde českému jazyku v současnosti nezbývá ani poloviční prostor dřívější. Byli to Milan Děžinský (studující v Ústí nad Labem), Viktorie Rybáková (z Chebu), Radek Fridrich a Tomáš Řezníček (z Děčína) a Petr Maděra (z Prahy; ten zanedlouho skupinu opustil). Jejich společným tištěným počinem se stala Akce Bororo (1995): interpretace sedmi koláží jednotlivými autory seskupení. Většina z nich také přispívá do studentského literárního časopisu Okruh, který od roku 1995 vychází pod záštitou katedry bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a pod redakčním vedením Radka Sárköziho (dosud realizována tři čísla).

Prostřednictvím Demi Monde jsme se dostali ke skupinám mnohdy dost výrazně ovlivněným místem působení, přičemž ony skupiny zase nejednou poměrně výrazně ovlivňují zejména kulturní dění v daném regionu.

Nepochybně to platí o Unarclubu, založeném 16. září 1989 v Hranicích Jiřím Nebeským a jeho přáteli jako „sdružení ideologicky nenarušených občanů". Záhy byla základní orientace skupiny dána zřetelněji najevo rozšířením názvu na Kulturní sdružení Unarclub. Výsledky snažení Jiřího Nebeského, Libora Hanuše, Petra Marka, Jiřího Nezhyby a Hynka Poláka představovalo především Dekadentní divadlo Beruška, účastnící se opakovaně divadelních či básnických festivalů a přehlídek (na Wolkerově Prostějově 1996 získalo Cenu diváků). Společně psané dramatické texty vyšly pod názvem Hry I[6]. Předcházely jim dva převážně básnické Almanachy Unar (1990, 1991) a následoval v pěti sešitech vydaný kolektivní román Svěží vánek[7]. Skupinový časopis se jmenuje Maštal. Grošákovy chytré noviny a vychází od listopadu 1994 (dosud osm čísel). Kromě toho, že Unarclub vydal slovesné práce přibližně deseti dalším autorům (mj. Vladimíru Fekarovi a Kateřině Malenovské), působí jeho někteří členové v místních rockových kapelách. Společně také natočili čtyři dlouhometrážní filmy (retrospektiva Unarfilmu proběhla v Praze na jaře 1996).

Zájmové sdružení Seriózní žížala vzniklo v roce 1994 kolem plzeňského gymnazisty a recesisty Petra Kučery (nyní studuje práva v Praze), který už od roku 1991 množil pro své kamarády občasník PK noviny. Tento zpravodaj sdružení má v současnosti kolem sedmi set čtenářů. Seriózní žížala vyznávající recesi, černý a absurdní humor, parodii, sarkasmus, ale i hravé příběhy plné fantazie a poetické, jemnější odstíny humoru, pořádá divadelní představení, autorská čtení i projekce vlastních kratších videofilmů (titul Hugo získal druhé místo a Cenu diváků v Národním finále amatérských filmů v roce 1994).

Literární klub Pegas založilo v roce 1987 sedm mělnických vyznavačů poezie, kteří se pravidelně scházeli a vzájemně si představovali i posuzovali vlastní tvorbu. Tiskem ji pak prezentovali nejprve se svazáckém měsíčníku Informátor a o něco později ve sbornících Setkání s Pegasem,

---

5 Podrobněji o dění v Pant klubu viz Almanach Pant klubu 1990-1995. Praha, Pant klub 1996.

6 Unarclub: Hry I. Hranice, Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D 1992.

7 Unarclub: Svěží vánek 1-5. Hranice, Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D 1994.

Nekonečná něha a Zrcadlení, které redigovala duše tohoto literárního klubu Zdenka Líbalová.[8] Po roce 1989 Pegas pořádá v mělnické galerii Ve věži večery poezie a v letech 1991 až 1993 vydává básnické a prozaické čtvrtletníky Křídla a Doteky. O další členy se literární klub z Mělníka rozrůstal především na nejrůznějších literárních soutěžích. V současnosti se k Pegasu hlásí přes dvacet autorů, přičemž někteří jsou i z jižních nebo východních Čech. Od roku 1994 začaly vycházet Profily – útlé svazečky textů jednotlivých členů klubu (doposud jich byly tímto způsobem představeny asi dvě desítky). Vyšly též další sborníky Mělník veršem i obrazem, Člověk mezi lidmi a Ztráty a naděje[9]. V roce 1995 proběhl první ročník každoroční literární soutěže Mělnický Pegas.

Zkratka Weles vznikla z názvu Wendryňská Literárně-Estetická Společnost, kterou založili roku 1995 dva vysokoškoláci studující v Brně, Bogdan Trojak a Vojtěch Kučera. Předzvěstí této společnosti byla polsko-česká literární skupina PaRaNoJa vzniklá v roce 1992 na Polském gymnáziu v Českém Těšíně (vydala dva almanachy; z dalších členů PaRaNoJe jmenujme alespoň Andrzeje Sikoru a Jolantu Trojakovou). B. Trojak s V. Kučerou jsou též editory Vendryňského (Vendryně – vesnice poblíž Třince) poetického magazínu Weles, který přibližuje osobitou atmosféru bilingvního těšínského regionu, ovšem současně zcela přirozeně autorsky i tematicky překračuje krajové hranice. A nejen v tom Weles navazuje na svébytný a bohužel po osmi číslech ukončený časopisecký projekt bratrů Ivana a Petra Motýlových, který pod názvem Modrý květ vycházel mezi roky 1993 a 1995 ve Frýdku-Místku.

Další už neexistující časopis se jmenoval 7 jatečných (anarchistický literární plátek), který od srpna 1991 do srpna 1993 vydávali v Doksech Petr Pražák (Arian Day) a Jan Ridl (Feltre). Přibližně polovinu každého čísla (vyšlo jich čtrnáct) představovala vlastní tvorba vydavatelů (tzv. anarchopoezie), zbytek byl vybírán z příbuzně laděné tvorby českých i světových autorů. Po ukončení vydávání 7 jatečných přenesli Petr Pražák a Jan Ridl svoji tvůrčí aktivitu do filmové oblasti, založili filmové sdružení NEKROFILm a už jejich první společný film Dobře najedení řidiči buldozerů získal hlavní cenu na Tokyo Video Festivalu v roce 1994.

Na váchalovskou tradici se od roku 1994 pokouší navázat teplická skupina Půnebí vydáváním revue Dekadent Geniální (dosud tři čísla). Skupinu tvoří Patrik Linhart, Midar Kásuh (vl. jm. Roman Krajíc), Anna Marie Pecháčková a Lukáš Rusek. Společně vydali též sborník Půnebí, představující jejich tvorbu z let 1992-1995[10]. Spolupracují rovněž s časopisy Okruh, Pagát (Ostrava) a se Skupinou XXVI.

Přehled skupin a okruhů tvořených či spolutvořených nezavedenými literáty by mohl být vskutku velmi obsáhlý, spokojím se tedy nyní už jen s připomínkou několika dalších: Spolek LiDi, Rozevlátá palice, skupina vydávající almanachy Vítrholec...

Rovněž časopisů, ať studentských, nebo preferujících začínající tvůrce vzniklo (ale také již zaniklo) mnohem více. Z dosud nejmenovaných připomenu alespoň Babylon a Karpatské příčiny z Prahy, novoborský Čaj, ostravský Landek, brněnský Sešit... Jako ty, které se zásadněji prosadily, možno představit olomoucké Scriptum, původně Revue Univerzity Palackého, jež se ze studentského časopisu (první číslo 1991) vyvinulo během dvou desítek dalších čísel a pod šéfredaktorováním Pavla Šaradína v revue úspěšně prezentující především jednotlivé národní kultury středoevropského regionu.

---

8 Setkání s Pegasem. Mělník, Okresní kulturní středisko 1987; Nekonečná něha. Mělník, Masarykův kulturní dům 1988; Zrcadlení. Mělník, Masarykův kulturní dům 1989.

9 Mělník veršem i obrazem. Mělník, Pegas 1993; Člověk mezi lidmi. Mělník, Pegas 1994; Ztráty a naděje. Mělník, Pegas 1995.

10 Půnebí. Teplice 1995.

Obratník se poprvé představil v roce 1994 a z nadšeneckého poetického věstníku, vedeného Jakubem Zahradníkem, se během dalších více než deseti čísel vypracoval v ambiciózní nadgenerační poetickou revue, jejíž šéfredaktor Jiří Flaišman se obklopil inspirativním a produktivním redakčním kruhem (Petr Borkovec, Karel Jan Čapek, Ivo Harák, Jindřich Jůzl, Roman Polák a Jiří Sůra).

Nepochybně nejvýznamnější platformou nezavedené literatury první poloviny devadesátých let se staly Iniciály. Mezi roky 1990-1994 vyšlo třicet osm čísel (ve vedení redakce se vystřídali Vladimír Křivánek, Petr A. Bílek, Naděžda Macurová, Ewald Murrer a Karel Rada), přičemž koncepce monotematických čísel se ukázala neobyčejně nosnou a podnětnou. Soustředění na jednotlivá témata (humor, erotika, feminismus, experiment, židovská literatura atd.) přitom nijak neomezovala základní poslání představovat a reflektovat tvorbu začínajících anebo neznámých tvůrců, popř. profily (programy, manifesty) jejich seskupení.

Méně známí umělci v devadesátých letech zůstali jednou ze základních obsahových položek i legalizované Revolver Revue. Vzhledem ke skutečnosti, že pozměněná redakce (odešli Ivan Lamper, Jáchym Topol) se soustředila spíše na minulá léta a desetiletí, začalo se v souvislosti s tímto prestižním časopisem hovořit o „kulturní archeologii".

Prostor pro aktuální a razantní materiály vytvořili Terezie Pokorná, Michael Špirit a Viktor Karlík založením Kritické Přílohy Revolver Revue, jejíž první číslo má v tiráži leden 1995. Obsahové spektrum Kritické Přílohy je poměrně široké (kromě literatury též televize, film, divadlo, hudba, výtvarné umění i tisk) a rozhodně to není platforma specializující se na začínající tvůrce.

Ti v poslední době dostávají stále více prostoru v jiném dříve rovněž samizdatovém časopise, brněnském Hostu. Zásluhu na tom má nepochybně současný šéfredaktor Miroslav Balaštík, ale také fakt, že se v redakci Hostu soustředila skupina mladých a příbuzně orientovaných moravských básníků: Tomáš Reichel, Petr Čichoň, Pavel Petr a Martin Josef Stöhr. Kontinuitu s dřívější podobou i tradicemi této revue jim pomáhá udržovat spolupráce s výtvarníkem a spisovatelem Václavem Vokolkem, který se na vydávání Hostu podílel už v minulosti s Dušanem Skálou.

Spíše sborník než časopis připomíná svojí periodicitou i koncepcí Kavárna A.F.F.A., tedy Revue pro kulturu a hledání souvislostí, jak zní její aktuální a oproti dřívějšku poněkud rozšířený podtitul. Jako „místo schůzek, klání, disputací a odpočinku" vznikla Kavárna A.F.F.A. v osmdesátých letech, kdy byla časopisem studentů pražské Akademie múzických umění. Po třech číslech vydaných počátkem devadesátých let to vypadalo, že v době nijak příznivé i pro mnohem méně náročně a výpravně pojaté kulturní časopisecké projekty se jejímu redaktorovi Martinu Mejstříkovi nepodaří tento „podnik udržet v provozu". Další čísla z let 1995 a 1996, vydaná s pozměněným okruhem spolupracovníků, však dokazují, že se Mejstřík Kavárny A.F.F.A. nehodlá rozhodně jen tak vzdát. Nezavedeným literátům byly určeny především samostatně stránkované Almanachy A.F.F.A., kde své texty otiskli třeba Michal a Karel Jan Čapkové, Petr Borkovec anebo už vzpomenuté seskupení LiDi, tvořené Petrem Ulrychem, Irenou Douskovou, Lucií Lomovou a Janem Reinischem.

Výrazně generační charakter, včetně polemického vztahu k praktikám a idejím předchůdců (konkrétně k fenoménu Literárních novin) má projekt rodící se koncem roku 1995 a označovaný KOPR, čili komunikační prostor. Toto společenství založené Karlem Benešem, Bohuslavem Vaňkem, Oscarem Rybou, Pavlem Zdražilem ad. hodlá především umožnit a usnadnit kontakty mezi autory, časopisy, nakladateli a skupinami z oblasti nezavedené literatury, chce usnadnit pronikání této literatury ke čtenářům, do povědomí širší kulturní veřejnosti. Využívá k tomu hlavně sítě lokálních osobností (např. S. Antošová, R. Fridrich, V. Rybáková...) a uzlových komunikačních bodů (což jsou obvykle kultivovaná knihkupectví), které mají kromě jiného šířit Buletýn informující o nových knihách, besedách, setkáních a dalších aktivitách KOPRu a jeho sympatizantů.

Nakolik a jak dlouho však bude schopen KOPR fungovat jako činitel integrující a generující dění v české nezavedené literatuře, ukáže teprve čas.

(Tento příspěvek vznikl během přípravy publikace Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990-1995.)